

Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on langetada diislikütuse aktsiisimäär ajutiselt Euroopa Liidus lubatud miinimumtasemele, et leevendada erakordselt kõrgete kütusehindade mõju Eesti inimestele ja ettevõtetele.

Eelnõu kohaselt kehtib 2026. aasta 1. novembrist kuni 2027. aasta 30. aprillini diislikütusele aktsiisimäär 330 eurot 1000 liitri kohta. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse taas seaduses sätestatud üldist aktsiisimäära.

Ajutise aktsiisilangemise eesmärk on vähendada transpordi- ja tootmiskulusid, pidurdada hinnatõusu kandumist kaupade ja teenuste hindadesse ning toetada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet.

2. Eelnõu vajalikkus

Diislikütuse maailmaturuhinna järsk tõus avaldab survet kogu Eesti majandusele. Diislikütus ei ole üksnes autojuhi kulu, vaid veonduse, logistika, põllumajanduse, metsanduse, ehituse ja tööstuse vältimatu sisend. Nende valdkondade kulude suurenemine kandub edasi kaupade ja teenuste hindadesse.

Eesti ei saa määrata kütuse maailmaturuhinda ega kõrvaldada maksumeetmetega rahvusvahelisi tarnehäireid. Eesti riik saab aga otsustada, kui suure maksukoormuse ta maailmaturuhinnale lisab ning kas erakordse energiakriisi ajal on põhjendatud seda koormust ajutiselt vähendada.

Eesti diislikütuse aktsiisimäär on 428 eurot 1000 liitri kohta ehk 42,8 senti liitri kohta. Euroopa Komisjoni Weekly Oil Bulletini ja liikmesriikide ametlike allikate põhjal koostatud 16. septembri 2026. aasta võrdluse järgi oli Eesti diislikütuse aktsiisimäär Euroopa Liidu 27 liikmesriigi seas kümnendal kohal. Eesti bensiiniaktsiis oli samas võrdluses kaheksandal kohal.

Eesti ei pea ajal, mil kütuse maailmaturuhind on erakordselt kõrge, kuuluma kütuseaktsiisidega Euroopa Liidu kümne kõrgema maksumääraga riigi hulka.

3. Ettevõtetusorganisatsioonide ettepanek

Eesti transpordi-, logistika- ja kütusesektori organisatsioonid on pöördunud ühiselt Vabariigi Valitsuse poole ettepanekuga hinnata kiiresti diislikütuse aktsiisi ajutist langetamist.

Organisatsioonid tegid samasisulise ettepaneku juba 2026. aasta kevadel, kutsudes valitsust langetama aktsiisi vähemalt kolmeks kuuks Euroopa Liidu miinimumtasemele.

Peaminister Kristen Michal kinnitas 30. aprillil 2026, et valitsus hindab kütuseturu olukorda regulaarselt ega välista olukorra muutumisel täiendavaid otsuseid, sealhulgas kütuseaktsiisi langetamist. Praeguseks kujunenud turuolukord annab põhjuse teha lubatud uus hinnang ja otsustada ajutise maksuleevenduse üle.

4. Teiste Euroopa riikide meetmed

Mitmed Euroopa riigid on kõrgete kütusehindade mõju leevendamiseks vähendanud ajutiselt kütuste maksukoormust. Rootsi, Iirimaa ja Itaalia on 2026. aastal kasutanud erineva ulatuse ja kestusega aktsiisilangemusi. Läti vähendas diislikütuse aktsiisimäära 467 eurot 396 euroni 1000 liitri kohta ning pikendas madalama määra kehtivust 2026. aasta lõpuni.

Eesti diislikütuse aktsiis on Läti määra 32 eurot 1000 liitri ehk 3,2 senti liitri kohta kõrgem. Maksuerinevus vähendab Eesti tanklate konkurentsivõimet ja soodustab piiriülest tankimist.

Saksamaa föderaalvalitsus ja liidumaad leppisid 18. septembril 2026 kokku bensiini ja diislikütuse energiamaksu ajutises vähendamises 14 senti võrra liitri kohta. Koos käibemaksuga oleks meetme mõju ligikaudu 17 senti liitri kohta. Saksamaa põhjendas meedet vajadusega vähendada kõrgete kütusehindade mõju inimestele, ettevõtetele ja inflatsioonile.

5. Euroopa Liidu täiendava erandi võimalus

Nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ artikli 19 kohaselt võib Euroopa Liidu Nõukogu Euroopa Komisjoni ettepanekul ja ühehäälselt anda liikmesriigile loa rakendada konkreetsetest poliitilistest kaalutlustest lähtuvaid täiendavaid maksuvabastusi või -vähendusi. Rootsi ja Horvaatia 2026. aasta meetmed kinnitavad, et erakordse energiaturu olukorra korral on liikmesriigil võimalik taotleda luba kohaldada ajutiselt tavapärasest Euroopa Liidu miinimumtasemest madalamat määra. Käesolev eelnõu ei eelda artikli 19 alusel erandi saamist, sest kavandatud 330 euro suurune määr vastab Euroopa Liidu tavapärasele miinimumtasemele. Kui energiakriis ja erakordselt kõrged maailmaturuhinnad püsivad, tuleb Vabariigi Valitsusel hinnata paralleelselt ka artikli 19 alusel täiendava erandi taotlemise põhjendatust.

6. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahviga 1 lisatakse Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusesse paragrahv 85²³, millega kehtestatakse 2026. aasta 1. novembrist kuni 2027. aasta 30. aprillini diislikütuse ja sellega sama aktsiisimääraga maksustatava kütusesarnase toote aktsiisimääraks 330 eurot 1000 liitri kohta.

Kehtiva 428 euro suuruse määra vähendamine 330 euronile tähendab aktsiisi langemist 98 euro võrra 1000 liitri kohta ehk 9,8 senti liitri kohta. Kuna käibemaksuga maksustatakse ka aktsiisi sisaldavat hinda, võib maksulangetuse täielikul ülekandumisel jaehinda olla mõju koos 24-protsendilise käibemaksuga ligikaudu 12,2 senti liitri kohta.

Tangitud kogus	Võimalik hinnavõit
50 liitrit	ligikaudu 6,10 eurot
100 liitrit	ligikaudu 12,20 eurot
1000 liitrit	ligikaudu 121,50 eurot

Tegelik mõju tanklahinnale sõltub maailmaturuhinnast, sisseostuhinnast, konkurentsiolukorrast ja ettevõtjate hinnakujundusest. Aktsiisilangetus ei taga automaatselt sama suurt jaehinna langust, kuid ilma maksuleevendusega oleks hinnasurve tarbijale suurem. Paragrahv 2 sätestab seaduse jõustumise 2026. aasta 1. novembril. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse taas seaduses sätestatud üldist aktsiisimäära.

7. Ajutine maksuleevendus ja kütusenõudlus

Aktsiisi langetamata jätmist on põhjendatud seisukohaga, et kütusenappuse korral ei ole mõistlik hinda kunstlikult vähendada ega nõudlust stimuleerida. Eelnõu eesmärk ei ole aga suurendada diislikütuse tarbimist, vaid piirata välise hinnashoki kandumist Eesti ettevõtete kuludesse ja tarbijahindadesse ajal, mil diislikütus on majanduse toimimiseks vältimatu sisend.

Kavandatav meede on ajutine, selgelt tähtajaline, piiratud diislikütusega ja kooskõlas Euroopa Liidu tavapärase miinimumtasemega. Kuuekuuline maksuleevendus ei muuda Eesti pikaajalist energia- ega kliimapoliitikat.

8. Eelnõu mõju

8.1. Mõju inimestele

Aktsiisilangetus vähendab diislikütust kasutavate inimeste transpordikuluseid ning aitab pidurdada kaupade ja teenuste hinnatõusu. Suurem mõju on maapiirkondade elanikele, kelle igapäevased sõidud on pikemad ja ühistranspordi kasutamise võimalused sageli piiratud.

8.2. Mõju ettevõtlikele

Maksulangetus vähendab eelkõige transpordi-, logistika-, põllumajandus-, metsandus-, ehitus- ja tööstusettevõtete kulusid. Väiksem kütusekulu aitab säilitada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet ja vähendab survet tõsta kaupade ning teenuste hindu.

8.3. Mõju piirikaubandusele

Eesti ja Läti aktsiisimäärade erinevuse vähendamine aitab piirata piiriülest tankimist ning hoida suurema osa kütusemüügist ja sellega seotud maksutulust Eestis.

8.4. Mõju hinnatasemele

Diislikütuse aktsiisi vähendamine võib aeglustada tarbijahindade kasvu. Mõju avaldub otseselt tanklahinna ja kaudselt kaupade tootmis- ning veokulude kaudu.

8.5. Keskkonnamõju

Aktsiisimäära ajutine vähendamine võib mõnevõrra nõrgendada fossiilkütuse hinnasignaali. Mõju piirab meetme kuuekuuline kestus. Eelnõu eesmärk on reageerida erakordsele hinnatõusule, mitte muuta pikaajalisi kliimaeesmärke.

9. Mõju riigieelarvele

Aktsiisimäära vähendamine 428 eurolt 330 euroni vähendab arvestuslikku aktsiisilaekumist 98 euro võrra iga Eestis tarbimisse lubatud 1000 liitri diislikütuse kohta. Aktsiisisumma vähenemise tõttu alaneb ka käibemaksu arvestamise alus kuni 23,52 euro võrra 1000 liitri kohta. Maksimaalne otsene mõju on seega ligikaudu 121,52 eurot 1000 liitri kohta.

Riigieelarve täpne mõju sõltub 2026. aasta novembrist kuni 2027. aasta aprillini tarbimisse lubatava diislikütuse kogusest, maailmaturuhinnast, tarbijate käitumisest ja piiriülese tankimise muutusest. Lõplik arvutus tuleb teha Rahandusministeeriumi ning Maksu- ja Tolliameti tegelike kuiste tarbimisandmete põhjal.

Eelarvemõju hindamisel tuleb arvestada ka kütusemüügi võimaliku suurenemisega Eestis, piiriülese tankimise vähenemisega, ettevõtete kulude ja hinnasurve vähenemisega ning majandustegevuse säilimisest saadava maksutuluga.

10. Kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ kohaselt on mootorikütusena kasutatava diislikütuse tavapärane madalaim lubatud aktsiisimäär 330 eurot 1000 liitri kohta. Eelnõuga kavandatav määr vastab sellele tasemele ning eelnõu on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas.

11. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. novembril. Madalam aktsiisimäär kehtib kuni 2027. aasta 30. aprilli lõpuni. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse taas seaduses sätestatud üldist aktsiisimäära.

Ajaperioodi valikul on arvestatud, et talvise ja arktilise diislikütuse kasutamine suurendab külmal ajal kütuse hinda ning transpordi- ja tootmiskulude surve kandub kiiresti üle teiste kaupade ja teenuste hindadesse.

Algatab Isamaa fraktsioon

21.09.2026. a.

Helir-Valdor Seeder
Isamaa fraktsiooni esimees